

МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ФАХІВЦІВ АГРОНОМІЧНОГО НАПРЯМУ В УМОВАХ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Процес професійного становлення особистості – складний процес, при якому особистість поступово переходить із одного внутрішнього стану в інший. Тому при формуванні готовності до майбутньої діяльності фахівця в галузі агрономія важливо акцентувати увагу на «структурних ланках» особи, які становлять основу готовності до успішного виконання професійних функцій.

Професійне мовлення – одна з домінуючих якостей спеціаліста агрономічного напрямку, важливий елемент морально-психологічної підготовки, оскільки високий рівень культури мовлення є показником загальної розвиненості фахівця, його професійної комунікації. Однак вирішення завдань, пов'язаних з формуванням мовленнєвих навичок майбутніх спеціалістів, перебуває у прямій залежності не тільки від орієнтації студентів на спеціальність, а й від пристосування їх до професійну діяльності.

Процес мовленнєвого збагачення студента має бути невідривним від формування в нього соціальної значущості професії, прагнення оволодіти нею. Студенти-першокурсники – це майже школярі, які мають певні знання й навички. Завдання викладача – допомогти майбутнім спеціалістам адекватно оцінити рівень своїх можливостей, визначити нахили й уподобання, обрати той вид діяльності, в якому найповніше сформуються професійні вміння. Для студента, безперечно, дуже важливим є вміння швидко й точно сприймати й відтворювати усне й писемне слово. На I курсі більш суттєвим фактором, який впливає на формування мовлення студентів, є процес адаптації до умов навчання й життя у вищому закладі освіти.

Дослідники виділяють два аспекти адаптації студентів: соціально-психологічний і професійний [2]. Поняття професійної адаптації студента залежить від умов, змісту й організації навчального процесу, вироблення навичок самостійної й дослідницької роботи. Процес цей має творчий характер, під час якого формуються навички й уміння раціональної організації навчальної діяльності.

Основна проблема – психологічні труднощі процесу адаптації. Основні причини, які впливають на низьку адаптацію студентів I курсів:

- невміння спланувати й організувати вільний від аудиторних занять час, раціонально використати його;
- недостатні навички самостійної роботи, незнання методики й техніки раціональної роботи;
- невміння переробляти великий обсяг наукової й навчальної літератури;
- недостатній рівень сформованості культури мовлення.

Незважаючи на те, що першокурсники є студентами вищого навчального закладу, вони продовжують здійснювати звичну для них навчальну діяльність, яка фактично відбувається в умовах самостійної регуляції й інтенсивності, ритмічності, і нарешті, при абсолютно іншій цільовій спрямованості засвоєння знань, так як університет – навчальний заклад, де студенти здобувають різні професії. Деякі студенти продовжують ставитися до занять як у школі, тобто як до накопичення знань. Труднощі періоду адаптації прямо залежать від наступності шкільних і вишівських впливів. Тому важливо знати, як формується майбутній студент у школі. Цією проблемою вища школа займаються достатньо глибоко. Так, у дослідженнях адаптації студентів-першокурсників, які проводяться у ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», обов'язково простежується зв'язок із рівнем попередньої

підготовки, типом школи, яку закінчував студент, участь в олімпіадах, Малих академіях, гуртах тощо.

Успішність професійної адаптації у процесі навчання багато в чому визначається причинами вибору певного закладу абітурієнтом і його готовністю оволодіти конкретною спеціальністю. Проведене анкетування та інтерв'ювання виявило, що третина студентів-першокурсників вступила до навчального закладу без чіткої установки на оволодіння професією. Це свідчить про те, що вони майже не уявляють специфіку обраної професії, не мають чітких професійних установок, не пов'язують власні плани на майбутнє з професією, яку здобувають у навчальному закладі. Їх інтерес до навчання – це прагнення пізнати щось нове заради отримання диплома.

Звертаючи увагу на наступність середньої й вищої школи, необхідно враховувати перш за все загальнонаукову підготовку й розвиток учнів, той фундамент знань, умінь і навичок, які формує середня школа і з якими її випускники вступають у вищий навчальний заклад, а також єдність вимог вишу і школи до загальноосвітньої підготовки й моральної спрямованості особистості. Наступність передбачає готовність випускників школи до навчання в університеті, здатність до систематичної розумової роботи, що визначається інтелектуальним розвитком, оволодіння методами самоосвіти. Наявність цих якостей не менш важлива, ніж міцні знання основ науки.

Для визначення рівня мовленнєвої сформованості студентів I курсу агрономічного факультету були використані методи: масове письмове опитування, анкетування, тестування. Отримані результати дозволяють зробити висновки: здобуті в школі знання не відповідають вимогам вищої школи; у студентів домінують низький і середній рівні сформованості професійного мовлення. Виявлення, усвідомлення й подолання цих труднощів – важлива умова швидкої адаптації.

Недостатня шкільна підготовка з основних предметів, пристосованість до умов життя й навчання в університеті, а також розрив вимог середньої й вищої школи – основні умови повільної адаптації, а інколи й неуспішності студентів першого курсу. Щоб ліквідувати такий розрив, необхідно підвищити рівень навчання в старших класах школи з урахуванням вимог вишів до загальноосвітньої підготовки й розвитку студентів перших курсів. Це дозволить почати навчання у вищому навчальному закладі, спираючись на той фундамент знань, умінь і навичок, які повинна давати школа своїм випускникам. Найбільш ефективна наступність, коли між вищою й середньою школою встановлюються прямі зв'язки: викладачі університету й учителі школи разом проводять дослідницьку роботу, викладачі беруть безпосередню участь у навчально-виховному процесі школи, проводять лекції, спецсеінари, спецкурси, факультативи в базових школах і навчальних закладах нового типу (ліцеї, гімназії, коледжі тощо).

Сприяють успішній і швидкій адаптації першокурсників заняття на курсах Центру довузівської підготовки та міжнародної освіти. Студенти, які відвідували підготовче відділення, мають чітку професійну спрямованість, глибoku теоретичну підготовку, достатній словниковий запас, психологічно підготовлені до діяльності університету (заняття з фахових дисциплін і предметів, які абітурієнти складають як вступні, проводяться на базі університету). Отже, щоб досягти високого рівня сформованості майбутніх фахівців, слід урахувати психологічні чинники, які впливають на становлення особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: навч. посіб. / За заг. ред. О. Г. Мороза. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2001. 337 с.
2. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. 230 с.